

Sygn. akt III CSK 298/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Henryk Pietrkowski

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa M. P.

przeciwko M. P.

o zachowek,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2009 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 16 kwietnia 2008 r.,

oddala skargę kasacyjną; zasądza od pozwanej na rzecz powoda 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

M. P. wystąpił z powództwem przeciwko M. P. o zasądzenie kwoty 106.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zapłaty należnego mu zachowku po matce M. P., zmarłej dnia 6 stycznia 2003 r. W toku procesu pismem z dnia 24 marca 2006 r. powód ograniczył żądanie pozwu do kwoty 53.250 zł. W kolejnym piśmie z dnia 4 czerwca 2007 r. rozszerzył żądanie do kwoty 235.000 zł. Pismem z dnia 2 października 2007 r. określił ostatecznie żądanie, domagając się zasądzenia od pozwanej kwoty 107.500 zł.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 4 grudnia 2007 r. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 107.500 zł z odsetkami ustawowymi od daty wyroku. W zakresie w którym powód ograniczył żądania pozwu Sąd umorzył postępowanie, zaś w pozostałej części powództwo oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił między innymi, że testament M. P., w którym powołano do spadku pozwaną został otwarty i ogłoszony w dniu 20 maja 2003 r.

Odnosząc się do zarzutu pozwanej w przedmiocie przedawnienia roszczenia powoda w części objętej rozszerzonym żądaniem pozwu Sąd Okręgowy mając na względzie art. 1007 k.c., art. 123 k.c. oraz powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 października 1992 r., III CZP 130/92, OSNC 1993, nr 4, poz. 60, uznał, że roszczenie powoda nie przedawniło się, gdyż bieg przedawnienia został przerwany wniesieniem pozwu w dniu 22 lipca 2004 r. W ocenie Sądu Okręgowego wniesienie pozwu spowodowało przerwanie biegu terminu przedawnienia nie tylko do wysokości roszczenia zgłoszonego w pozwie, lecz w każdej wysokości.

Apelację pozwanej od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny oddalił wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2008 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego trafnie Sąd Okręgowy wskazał, że wniesienie pozwu spowodowało przerwanie biegu terminu przedawnienia roszczeń z tytułu zachowku w jakiegokolwiek wysokości, a nie tylko w stosunku do wartości roszczenia zgłoszonego w pozwie. W stanie faktycznym sprawy nie zaistniało świadome ograniczenie żądania przez powoda. W dniu wniesienia pozwu powód nie miał wiedzy na temat pełnej wysokości żądania, gdyż

ustalenie wartości udziału w spadku, będącego podstawą obliczenia zachowku stanowiło przedmiot postępowania dowodowego Sądu pierwszej instancji i nastąpiło ostatecznie w oparciu o opinię biegłego.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w części, w której Sąd ten oddalił apelację ponad kwotę 53.250 zł. W skardze kasacyjnej podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego: art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię podlegającą na przyjęciu, że wniesienie przez powoda w dniu 22 lipca 2004 r. pozwu spowodowało przerwanie biegu przedawnienia roszczenia o zapłatę zachowku także co do kwoty roszczenia powoda objętego rozszerzonym żądaniem pozwu dokonany w toku procesu już po upływie trzech lat od dnia otwarcia spadku, a nie tylko w stosunku do wartości roszczenia zgłoszonego w pozwie przed upływem trzech lat od dnia otwarcia spadku czyli przed upływem terminu przedawnienia, co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwego zastosowania przez Sąd drugiej instancji tego przepisu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. przez wniesienie pozwu następuje na ogół w granicach żądania pozwu. Jeżeli więc powód dochodzi pozwem części roszczenia, to wniesienie pozwu nie przerywa biegu przedawnienia co do tej części roszczenia, która nie jest objęta pozwem. Przerwanie przedawnienia rozszerzonego roszczenia następuje z chwilą rozszerzenia powództwa w sposób prawem przewidziany.

Jednakże, jeżeli chodzi o przedawnienie roszczenia o zachówek należy wziąć pod uwagę specyfikę tej instytucji. Zachówek stanowi odpowiedni ułamek udziału spadkowego. Dla ustalenia wartości udziału spadkowego konieczne jest ustalenie wartości spadku. Wartość spadku ustala się według cen z chwili orzekania o zachowku (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1985 r., III CZP 78/84, OSNCP 1985, nr 10, poz. 147).

Oczywistym jest, że w czasie wnoszenia pozwu powód nie może przewidzieć cen, które będą w chwili orzekania. Z tego względu podanie w pozwie kwoty, która ostatecznie okaże się niższa od wartości w chwili orzekania przysługującego mu zachowku nie może być uważane za dochodzenie części roszczenia. W sytuacji,

w której jak w niniejszej sprawie powód dochodził całości zachowku zmiany w zakresie żądanej kwoty w istocie nie były zmianami co do roszczenia o zachówek. Wbrew stanowisku skarżącej uznać należy za trafny pogląd Sądu Apelacyjnego że wniesienie pozwu z żądaniem zapłaty zachowku przerywa bieg przedawnienia roszczenia o zachówek nawet jeżeli ostatecznie żądana kwota zachowku okaże się wyższa od sformułowanej w p ozwie.

Z powyższych względów na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.